

gelegenheid op de voortgezette synode rapporteeren zal, zal wel duidelijk maken wat er op de ernstige beschuldigingen en verwijten, die ds Goossens in zijn geschrift aan het adres van Kerken en personen heeft geuit, te antwoorden is.

Dezer dagen verscheen in verband met deze zaak ook een „Open Brief“ aan de leden der Generale Synode van Sneek van de hand van Boaz.

Er zijn in 1939 niet alleen geschillen tusschen zonen van hetzelfde huis gerezen of openbaar geworden, er konden er ook worden beslecht. We noemen het geding dr W. A. v. Es—prof. dr S. Greijdanus¹⁾ en het geschil tusschen de hoogleraren prof. dr H. H. Kuyper en prof. dr K. Schilder. Wat laatstgenoemde verwijdering betreft werd een persbericht gepubliceerd, waarin melding gemaakt werd van een tot wederzijdsch genoegen eindigen van deze zaak.

Wat het Geref. Hooger Onderwijs betreft mogen we hier ook herinneren aan de inauguratie van prof. dr J. H. Bavink, door de synode van Amsterdam in 1938 benoemd als hoogleraar in de zendingswetenschappen aan de Theol. Hoogeschool te Kampen en door directeuren van de V.U. benoemd als buitengewoon hoogleraar in hetzelfde vak. 12 en 13 Oct. heeft prof. Bavink aan beide Scholen zijn Inauguratie gehouden, waarbij hij een rede uitsprak over: „Christus-prediking in de volkerenwereld“.

De oud-hoogleraar der Theol. Hoogeschool, prof. dr A. G. Honig, mocht 6 Oct. zijn 75sten verjaardag vieren. 8 Dec. droeg prof. dr J. Ridderbos het rectoraat aan de Theol. Hoogeschool met een oratie over: „Profetie en ekstase“ over aan prof. dr S. Greijdanus, die daarmee wel voor het laatst in zijn ambtelijke loopbaan tot rector zal zijn gepromoveerd.

Ook bij de Vrije Universiteit willen we een oogenlijk stilstaan.

Zij mocht haar nieuwen cursus aanvangen met 633 studenten, w.o. 40 dames. Verdeeld over de verschillende faculteiten zijn er 223 theologen, 192 juristen, 93 litteratoren, 80 natuurphilosofen, 10 medici ingeschreven plus 16 studenten voor twee of meer der a-faculteiten. 100 studenten werden voor het eerst ingeschreven, w.o. 22 theologen. 13 promoties vonden plaats, w.o. 3 cum laude.

Van de promoties in de theol. faculteit noemen we die van dr H. J. Jager te Voorhuizen, op 20 Jan., op een dissertatie over: „Rechtvaardiging en zekerheid des geloofs“ en van dr N. H. Ridderbos te Ze Exloermond op denzelfden datum, na verdediging van een proefschrift, getiteld: „De werkers der ongerechtigheid in de individuele Paalmen“, een beoordeling van Mowinkel's opvatting; van dr G. Ubbink, Geref. predikant in H.V. te Utrecht op 28 April, op een proefschrift, getiteld: „Het zondebegrip in de Synoptische evangelien“; van dr F. G. Badenhorst over: „Die Bassevraagstuk“, op 12 Mei; van dr H. B. Visser, Geref. predikant te Noordwijk-Binnen, op 30 Juni, die een dissertatie verdedigde, getiteld: „De geschiedenis van den Sabbatstrijd onder de Geref. in de 17e eeuw“ (welke promotie cum laude geschiedde); die van dr F. J. Mentz Potgieter, op 20 Oct., op een proefschrift over: „Die verhouding tussen die theologie en die filosofie bij Calvin“ (direct na zijn promotie vertrok dr Potgieter naar Zuid-Afrika); en van dr H. L. N. Joubert en dr N. A. Waaning, Geref. predikant te Zandvoort, die beiden op 15 Dec. tot doctor in de theologie promoveerden, resp. op een dissertatie, getiteld: „Die roeping, sending en sendingsbewys van die Nuwe Testamentiese Apostel“, met speciale verwijzing na die sendingsbewys van die Ou-Testamentiese profete en van Jesus Christus, en „Onderzoek naar het gebruik van pneuma (geest) bij Paulus“. Ook dr Joubert vertrok daags na zijn promotie naar zijn vaderland.

Wat de aan de V.U. in de theol. faculteit verdedigde dissertaties betreft, ontstond over die van dr H. J. Jager in de pers eenige discussie. De D. v. Dijk van Groningen betugde in „De Reformatie“ zijn instemming met dit proefschrift, maar prof. dr H. H. Kuyper bestreed het in „De Heraut“, onder opmerking, dat de V.U., noch de theol. faculteit, noch de promotor aansprakelijk mogen worden gesteld voor hetgeen in de proefschriften van haar leerlingen wordt beweerd“. Ds Chr. J. W. Teunwen, van Heerde, deze dingen besprekend in de „Geld. Kerkbode“ (no. van 25 Febr.), concludeerde, „dat hier ontzettend veel overdreven, opgeblazen en toegespitst wordt“.

Directeuren van de V.U. hebben aan prof. mr P. S.

Gerbrandy, in verband met zijn benoeming tot minister van Justitie, eervol ontslag verleend als hoogleraar in de vakken Handelsrecht en Burgerlijk Procesrecht, die hij sinds 26 Sept. 1930 doceerde en bereids als zijn opvolger benoemd mr dr J. Oranje, secr. van de directie voor Nederland en Koloniën bij Philips te Rindhoven. Het is niet de eerste hoogleraar, die door directeuren bij Philips ontsdekt werd!

De V.U. zag het corps van haar docenten weer met drie uitbreiden, want als docenten in de Wis- en Natuurkundige Faculteit werden benoemd de heeren A. J. Drewes B.Fan, directeur van de Chr. H.B.S. A. te Amsterdam, voor de didactiek der wiskunde; dr M. Kruijswijk, leeraar aan de Chr. H.B.S. en het gymnasium te Rotterdam, voor de didactiek der natuurkunde en Ir J. Verboom, een-rector van het Herv. Lyceum te Amsterdam, voor de didactiek der scheikunde.

Zoowel prof. dr K. Schilder als prof. dr G. Ch. Aalders kwamen dit jaar thuis van een reis naar Amerika. Beiden hebben daar lezingen gehouden en terwijl eerstgenoemde pogingen heeft aangewend om toenadering te bewerkstelligen tusschen de Chr. Geref. Kerk en de groep-Hoeksema, die in 1924 is ontstaan, heeft laatstgenoemde als afgevaardigde der Gereformeerde Kerken hier te lande de Generale Synode van de beide Geref. kerkgemeenschappen (de Ref. Church in Amerika en de Chr. Geref. Kerk van Noord-Amerika) bijgewoond.

Prof. dr S. du Toit, om van Amerika over te steken naar Afrika, zom van prof. dr J. du Toit, hoogleraar te Potchefstroom, kwam naar Nederland om aan de Vrije Universiteit en de R.U. te Leiden zijn studie van de Semitische talen en kennis van het Oude Testament voort te zetten.

Veel werk, dat de Gereformeerde Kerken in het buitenland doen, werd afgebroken door den uitgebroken volkerenkrijg.

Daarom moest cand. A. de Groot, die namens de Kerk van Brussel in Frankrijk als hulpprediker werkzaam was onder de verstrooiden, zijn post te Parijs verlaten en kon het werk van cand. C. Maan, die als hulpprediker van de Kerk van Ruhrort in Keulen arbeide, niet worden voortgezet. Gelukkig vonden beide broeders als hulpprediker arbeid, resp. te Kralingen en te Zeist.

We willen hier ook vermelden, dat ds G. Renting, em-predikant te Baarn, die gedurende zijn veeljarig verblijf in den Geld. Achterhoek, zich op allerlei gebied heeft bewogen, door thans het laatste deel van zijn omvattende taak, n.l. het hoofdredacteurschap van „De Graafschapper“, een driemaal per week verschijnend orgaan te Aalten, neer te leggen, zich geheel heeft teruggetrokken van het publieke terrein. Hij was een man van groote bedrijvigheid, wiens naam met eere speciaal in Gelderland genoemd blijft.

Ten besluite mogen we hier wijzen op het feit, dat de ongunst der tijden de Geref. uitgeverij niet heeft weerhouden de werken van onze Geref. theologen ter perse te leggen. Wij zullen hier niet opsommen wat in 1939 het licht zag. Slechts twee dingen vermelden wij. Allereerst de verschijning van het boek van prof. dr G. Ch. Aalders: „Het Verbond Gods“, waarin de belwame Oud-Testamentieus van de V.U. een gedachtengang heeft ontwikkeld, die tot breede artikelen aanleiding heeft gegeven. Het boek heeft niet alleen bestrijding onderzonden in „De Reformatie“ van prof. dr K. Schilder, maar in verschillende kerkbode verklarnden tal van predikanten, dat zij zich in de gegeven voorstelling niet geheel konden vinden. „De lezing liet bij mij soms wel vragen opkomen — vragen ook inzake kwesties, wier oplossing, gelijk ze door dr Aalders gegeven wordt, mij niet bevredigt“ (Ds J. Smelik in „Ons Kerkblad“, no. van 2 Dec.). We geven met opzet dit citaat, wij duidelijk blijkt, dat hier niet een tegenstelling Amsterdam—Kampen in het geding is.

Tenslotte een ander werk, dat in 1939 het licht zag en dat door allen in den kring der Gereformeerde Kerken met groote vreugde is begroet, n.l. het eerste deel van de Archiefstukken betreffende De Afscheiding van 1834, uitgegeven door de commissie van uitvoering uit het moderamen van het „Comité tot herdenking van de Afscheiding van 1834“. Dit deel, dat verzorgd werd door dr F. L. Bos, Geref. predikant te Wilnis en de stof tot aan de Afscheiding te Ulrum behandelt, biedt de gedenkstukken uit de voorgeschiedenis. Het is een kloek boek geworden, dat door meerdere deelen zal worden gevolgd en waarvan het eerste exemplaar

gaan bewonen. Toch was de beproeving voor de bewoners van het Tweestammenrijk en voor die van het Tienstammenrijk niet even groot. Het schijnt, dat de ballingen van het Tienstammenrijk in heel Assyrië versirooid werden, en veel van hun nationalen samenhang verloren. De overgeblevenen van het Tweestammenrijk leefden echter meer onder hun eigen geslachtschouwen en oudsten. Zij mochten een zelfstandige bestuursinrichting behouden en genoten op bepaalde punten nog vele voorrechten.

En evenals de burgerlijke vrijheden vele waren, bleef ook de religieuze vrijheid voor een belangrijk deel onaangestast.

Toen de Israëlieten weer naar het land der vaders terugkeerden, bestond verreweg het grootste deel uit nakomelingen van Juda, Benjamin en Levi, uit zonen en dochters van de voormalige bewoners van het Tweestammenrijk.

Weliswaar beschouwden deze teruggekeerden zich als de vertegenwoordigers van de Twaalf Stammen. Dit blijkt onder meer uit een mededeeling uit Ezra 6:17: En zij offerden, ter inwijding van dit huis Gods, honderd runderen, tweehonderd rammen, vierhonderd lammeren — en twaalf geitenbokken ten zondoffer voor gansch Israël, naar het getal der stammen Israëls.

In later tijd begonnen de disputen in den kring der Rabbijnen op te leven, en wilde men het overblijfsel van het Tienstammenrijk, waarin de af-goderij aanvankelijk al veel sterker doorgewerkt had, dan in Juda, en ondanks den reformatori-

aan de Sneeker synode werd aangeboden. Het verkondigt ons de groote werken Gods in de vorige eeuw. Ook wij mogen die niet vergeten, vertellende de loffelijkheden des Heeren en Zijne wonderen, die Hij gedaan heeft. (Ps. 78.)

We willen van de Gereformeerde Kerken geen afscheid nemen, alvorens eerst naar dooden te hebben herdacht. Ook nu werden weer tal van dienaren af-geroepen van hun post. Wij herdenken hier ds Velders te Rotterdam, een der eerste miss. predikanten voor de Jodenzending, den jeugdigsten ds Wessels te Harlingen, nog maar 43 jaar oud en wandelend als een Nathanael, den kloeken ds Minnema van Garij, niet onbekend op onze Geref. synoden, den krachtigen ds van Leen van Wolfheze, den beminnelijken ds Karssen van Hattum, den ouden ds Balhuizen, zooveel jaren de kuddé Gods gewijd hebbende te Sexhieraum, den eenvoudigen en trouwen ds Bax van Holten, den bedrijvigen ds Verrij van Hardenberg, in wiens hart de weezen zulk een groote plaats innamen, den hoogbejaarden ds Duursema, tot in zijn ouderdom groen en frisch en geklommen tot 92 levensjaren en tenslotte den actieven ds Goots, van de Bevelanden.

Gedenkt uwe voorgangers, die het Woord Gods gesproken hebben.....

Aan hunne graven neigt zich ons vaandel tot een eerbiedigen groet!

Overzien wij alles wat in 1939 op het terrein van kerk en school onze aandacht trok als in vogelvlucht, dan is er stof te over om met een dankbaar hart den Oudejaarsavond door te brengen. God heeft in dit goede land het licht nog niet van den kandelaar genomen. Nederland is nog altijd een Christelijk land. En al is er ook bij ons veel ontrouw en afval, het Calvinisme heeft van zijn expansieve kracht nog niets verloren. Het zal ook in 1940 zijn oorsprong en waarborg van onze constitutionele vrijheden, als wij in geloofsgehoorzaamheid willen wandelen en iets verstaan van wat het geheim is geweest van het leven van Willem van Oranje, die in een eveneens hangen tijd het gulden woord sprak: „Eerst alsoo 't aengaat de glorie van God en de rust van de arme geloovigen in 't vaderland, zoo zal een iegelijk aan een zijde zetten alle ambitie ende eigenbaet“.

SCHEPS.

1) Noet van de redactie. Deze zaak was reeds afgehandeld in het begin van 1939. K. S.

Levende historie.

Wouter van Riesen: Een liefdeshistorie uit het oude Friesland. — G. F. Callenbach, N. V., Uitgever, Nijkerk.

De historische roman „ligt“ niet iedereen, niet eiken schrijver, noch alle lezers. Hij is niet slechts het resultaat van diepgaande studie van een vroegeren tijd, een nauwkeurige bestudeering van oude zeden en gewoonten. Wie zoo het verleden wil leeren kennen, leze studieboeken en bezoeke musea. Niet dat zijn de beste historische romans, waarin de locale kleur het best verzorgd is, waaruit een geur van oudheid u tegenslaat.

Ongetwijfeld is behoorlijke kennis van het historisch gegeven noodzakelijk voor den auteur, maar meer dan zijn verstand, moet zijn verbeelding getroffen zijn, zoodat hij zich niet alleen kan indenken, maar moet kunnen inleven in het gekozen tijdperk. Dan zal zijn roman niet een berecendeerde catalogus, maar een levend organisme zijn. Zijn fingevoeligheid voor de historische steer moet samengaan met een suggestief uitbeeldingsvermogen, wil hij den lezer als doen ademen in de dagen van vroeger.

Dikwijls wordt de historische roman romantisch

schien arbeid van profeten als Elia en Eliza krachtig zich gehandhaafd had, niet meer beschouwen als een waardig deel van het volksgeheel. Men wilde dit te meer niet doen omdat van deze stammen zoo weinigen den weg naar het oude erfland teruggekozen hadden. Velen hadden in vreemde landen een nieuwe bestaansmogelijkheid voor zichzelf en hun kinderen gezocht en hadden zich ook aan de lasten, verbonden aan den wederopbouw van tempel en stad en land, voor een groot deel onttrokken. Het oordeel in Jeruzalem was, dat een volk, dat zóó slecht de vaderlijke gebruiken in eere hield, en zóó zeer de beloften Gods, over land en volk uitgesproken, verwaarloosde, ook niet zou kunnen deelen in de zegeningen van vorst Messias.

Temidden van deze debatten komt Mattheüs nu met het evangelie dat spreekt van Jezus Christus, Abraham's zaad. Mattheüs neemt geen stelling in het debat. Hij mengt zich niet in dezen Rabbijnentwist, die toch geen resultaat oplevert, maar de evangelist plaatst weer de volksseenheid, zooals die in Abraham haar oorsprong vindt, met kracht op den voorgrond.

Jezus Christus brengt door het kiezen van twaalf discipelen straks tot uitdrukking, dat Hij voor gansch Israël de Heiland wil zijn en dat Hij gekomen is om het geheele volk aan te spreken en tot bekeering te roepen.

Mattheüs betoogt in den aanvang van het evangelie eigenlijk direct hetzelfde, door de opvoering van het geslachtsregister tot Abraham. Hij wil ook

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHEPSEN

Jezus Christus, Abraham's Zaad.

Bij Matth. 1:1

III.

Abraham's geslacht in Christus vereenigd.

Juist in den tijd, dat Mattheüs onder de drijving van den Heiligen Geest zijn evangeliebeschrijving te boek stelde, waren er hevige debatten gaande onder de Joden over de vraag of de Tien Stammen ook aan de toekomstige heerschappij van Vorst Messias deel zouden hebben (vgl. Bornhäuser, Geburts- und Kindheitsgeschichte Jesu).

Zooals men weet, was het prachtige rijk van David en Salomo na den dood van dezen laatste vorst in twee groote stukken uiteengevallen: in een Tweestammenrijk en in een Tienstammenrijk, het eerste onder Rehabeam, het andere onder Jerobeam.

Voor deze beide rijken is na velerlei troonwisseling en steeds dieper doorwerkenden afval van den Heere en ongehoorzaamheid aan Gods geboden, de ballingschap gekomen. Beide rijken zijn tenslotte door de vijanden overweldigd en uit hun land verdreven, terwijl andere volksgroepen de ontvolkte steden en dorpen van Palestina moesten

genoen
genre
ideale
leden,
realist
De his
wezen
er den
invloes
een be
gelegd
kan a
hart t
tussch
Te
gelim
Lube
ze nie
van W
gevoel
gaat t
euw,
nen
kleure
scherp
lijken
en het
ook s
Het
niet s
maar
beschr
kan m
heid lo
de toe
ongebe
spel i
Groni
Door
helder
den, v
De ru
hun „
gentie
in dit
het bo
als m
geestel
zij er
Hel
Unia,
neef, J
Het st
terug
vreug
moede
van d
Terwij
haar t
Franel
die hij
Het di
heeft,
boeme
door
noodle
half o
hij zie
wordt
schrijf
buiten
tracht
zetten,
lijk de
tenslot
Op
uitspr
naar b
toebel
sprote
Opn
Matthe
De J
Tien
komen
rijk st
theüs
deren
werk
maar
der ge
Er i
teeren
verbon
rijk. ?
onderz
deze t
schilpt
lang e
deze v
kwesti
den va
aanvaa
En i
het pr
van de
die in
gaat h